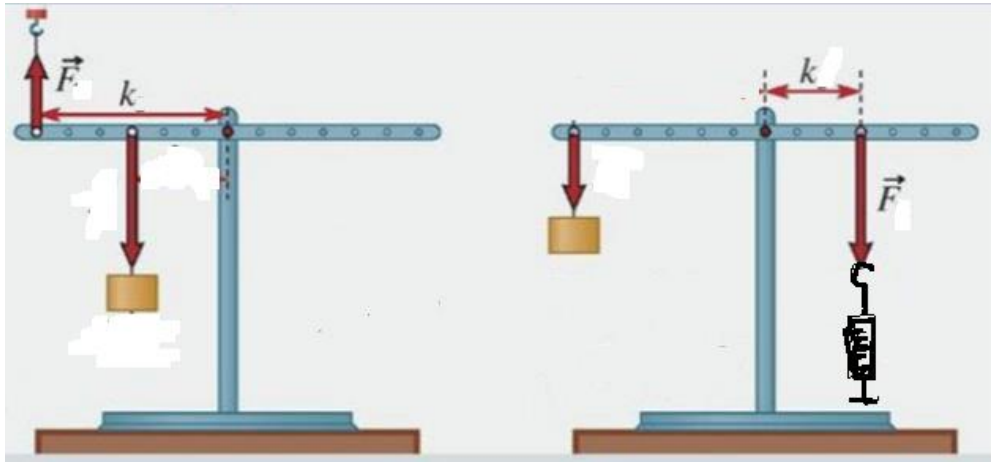

Tanuló neve:

Mérés ideje:

Tanulói kísérlet – Forgatónyomaték

Eszközök:

- centiméterenként lyukakkal ellátott merev fémrúd
- állvány keresztrúddal mely tengelyként szolgál
- 50 g -os nehezékek
- rugós erőmérő

Kísérlet leírása:

A rudat középen lásd el tengellyel. Helyezz a tengelyezett rúd egyik oldalára a tengelytől legtávolabbra egy 100 g-os nehezéket! A másik oldalon a rugós erőmérővel próbáld kiegyensúlyozni az emelőt többféleképpen! (jobboldali ábra). A mérési eredményeket foglald táblázatba!

az erőmérő távolsága a tengelytől (k) (cm)					
a mért erőérték F (N)					
F·k (N·cm)					

Helyezz a tengelyezett rúd egyik oldalára a tengelytől tetszőleges távolságra (2-3 cm) egy 150 g-os nehezéket! Ugyanazon az oldalon a rugós erőmérővel próbáld kiegyensúlyozni az emelőt többféleképpen! (baloldali ábra)A mérési eredményeket foglald táblázatba!

az erőmérő távolsága a tengelytől (k) (cm)					
a mért erőérték F (N)					
F·k (N·cm)					

Következtetés:

.....

.....

.....

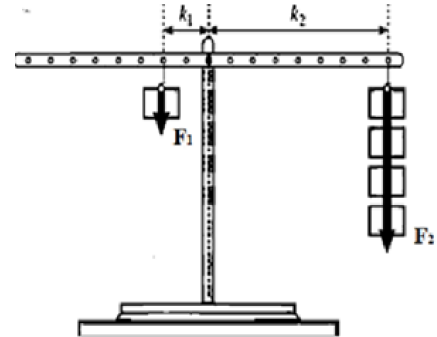
Egy erőnek forgató hatása is lehet. Az erő forgatóhatását megadó mennyiség az **erőnyomaték**.

Az erőnyomaték kiszámítása: $M = F \cdot k$

Az erőnyomaték mértékegysége: $[M] = 1 \text{ N}\cdot\text{m}$

Az erőnyomatéknak iránya is van ami megegyezik a forgatás irányával. Ha a tengely vízszintes és az erő függőleges akkor a forgatási irány az óra járásával megegyező vagy azzal ellentétes.

Akassz a rúd baloldalára a tengelytől számított k_1 távolságra $F_1 = 0,5 \text{ N}$ súlyú testet! Mindegyik esetben próbáld kiegyensúlyozni az ellentétes oldalon lévő nehezékekkel (F_2)! Az eredményeket foglald táblázatba! Számítsd ki minden esetben az $F \cdot k$ szorzatot!

Teher F_1 (N)	Erőkar k_1 (m)	Forgatónyomaték $M_1 = F_1 \cdot k_1$	Erő F_2 (N)	Erőkar k_2 (m)	Forgatónyomaték $M_2 = F_2 \cdot k_2$
0,5			0,5		
			1		
			1,5		
			2		

Mit veszel észre, hogyan lehetett egyensúlyba hozni az emelőt?

.....

.....

.....

Ha a rúd súlyát elhanyagolnánk szerinted mekkora erővel tartaná a tengely a rudat?

.....

.....

Hogyan teljesül a rúd, mint emelő egyensúlya? Mit tudunk a rúdra ható erők eredőjéről, valamint a rúdra ható erők nyomatékáról?

.....

.....

.....

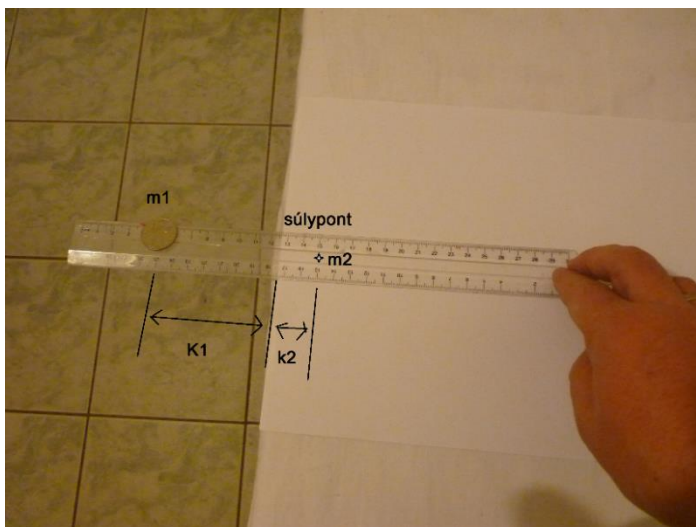
1. Pénzérme tömegének meghatározása

Eszközök:

- 30 cm-es vonalzó (ismert tömeggel – m_2)
- asztal,
- pénzérme.

A mérés menete:

Helyezd a vonalzóra a pénzérmét úgy, hogy a pénzérme tömegközéppontja a vonalzó valamely leolvasható beosztásánál legyen (pl. 5 cm). Tedd a vonalzót az asztallap széléhez a kép szerint, majd lassan told a vonalzót, míg a vonalzó éppen, hogy nem billen le az asztalról. Olvasd le a jelölt adatokat és töltsd ki a táblázatot.

A meghatározandó pénzérme tömege – m_1

Vonalzó tömege $m_2 = \dots\dots\dots$ g					
Vonalzó súlypontjának helyzete (cm) = 15 cm					
	pénzérme helyének beosztása a vonalzón (cm)	az asztal széléhez eső beosztás a vonalzón (cm)	k_1 (cm)	k_2 (cm)	m_1 (g)
1.	5	12,5	7,5	2,5	
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Otthon készítsd el a mérési jegyzőkönyvet, határozd meg a pénzérme tömegét!
 Vedd figyelembe, hogy egy homogén tömegeloszlású vonalzó súlypontja a vonalzó közepén van (a képen található vonalzó esetén a súlypont leolvasható: 15 cm). Készíts vázlatos rajzot a vonalzóra ható erőkről.